

V torek,

četertek in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
" pol leta	3 " 80 "
" četert leta	2 " — "
" mesec	— " 70 "

Po pošti:

Za celo leto	9 for. 50 kr.
" pol leta	4 " 80 "
" četert leta	2 " 50 "
" mesec	— " 90 "

SLOVENEK.

Oznaniła.
Dvestopno versto
kter se enkrat
se dvakrat, 10 kr.
kter se trikrat natiskuje; več
pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek
(štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na vekel“

Nar. pesem.

Št. 6.

V Celovcu v torek 15. januarja 1867.

Tečaj III.

Klic štajerskim Slovincem za 21. den januarja. *)

Od štajerske Drave 10. jan.

Eden in dvajsetega januarja na dan sv. Neže bodo na Štajerskem volitve novih poslancev v deželni zbor. Štajerski Slovenci, ta dan bode eden najimenitnejših v narodnem našem življenju! Vi imate ta dan pokazati, da še v Vas živi narodna zavest, — da Vam je mila in draga Vaša lepa zemlja. Kako je lepa Vaša zemlja — tako lepi se izkažite tudi Vi tisti dan — neoskrnite lepega svojega imena! Vi bistri Šavničanje in murski Poljanci, kateri slovite zavoljo redkih lastnost bistroumja; Vi prebivavci rodovitnih ljutomerskih goric, — kateri ste že od nekdaj znani kot rodoljubni — pokažite 21. januarja, ko se bodete v Ljutomeru zbrali, da ljubite svoj jezik, svobodo, napredek; — izvolite moža v deželni zbor, kateri je ves naš! Ne pozabite navdušenih naukov rajnega Vašega učitelja, gorečega A. Krempejlna, ki so poslavlili lepo okolico Vašo v svojih dogodivščinah in popevali zlate čase Pribinove in Kocelove in sv. Metoda. Na tej zemlji še Vi sedaj prebivate; — gorje Vam, ako se ne izkažete 21. januarja vrednih posvečenega kraja in slavnih prednikov svojih.

Vi poštovani Gorčani, posestniki lepih slovenskih goric sem od Mure do Drave in po vseh ljubeznivih dolinah goričkih, — tudi Vi trdni korenjaki po častivrednem Pohorju, kateri pridete 21. tega meseca v Maribor, — pokažite tam, da ni res, kar pravi svet, da Vam ni mar za miloglasni naš jezik, da Vas je sram slovenskega imena; — pokažite, da tudi v Vas še teče slovenska kri, da nočete zaostati za svojimi sosedi. Dva poslance imate voliti, volite bolje, kakor pred šestimi leti, drugači bode Vam se oponašalo in Vam zmirom po ušesih zvonilo, da ste oslepele na duhu in oterpnili v sercu, da ste rana med slovenskimi brati; volite dva možaka, kterima je res mar za Vašo srečo; ktera bodeta skerbela, da se tudi na slovenski zemlji bode poznal sad ustavnega življenja! Največ skušnjav bodete imeli Vi prestati, — odbite jih, in pokažite, da Vas vodi angelj varuh naroda slovenskega!

Obnemem se k Vam, Vi bistri Pesničarji, Haložani in dravski Poljanci! Vi ste že pred šestimi leti izbrali moža, sicer po rodu Nemca ali pravičnega tudi Slovincem. Vojskoval se je ta vredni, visoko čislani mož, kakor lev za slovenstvo; saj ga sedaj ne bodete zapustili; — to bi bila črna nehvaležnost! 21. januarja, kedar pridete k volitvi v staroslovenski Ptuj, enoglasno izvolite zopet tega poštenega Nemca za svojega poslanca!

Žalost me prime, če se podam črez Pohorje, po in pod katerim prebiva pridno in delavno slovensko ljudstvo. To je pred šestimi leti izbralo moža, kateri je trdil v deželnem zboru, da ni Slovenca na Štajer-

kem! Bog mu odpusti greh njegov! Popravite svojo krivico, in ko bodete na dan sv. Neže prišli v Slovenji Gradec, izvolite si slovenskega rojaka za svojega poslanca!

Vam pa, slavni rojaki od solčbaških planin, od Menine Raduhe in iz lepe savinske doline od Voglajne in doljne Savine — Vam ni treba opominjevanja, Vi ste pri poslednji volitvi pokazali, da ste zdravega narodnega duha; — tudi letos, ko boste na Nežino v starodavno Celje prišli, bodete enoglasno Vam po izkušenih rodoljubih priporočena moža volili. Eden se je že sprical, da je neustrašljiv branivec naših pravic, drugi je ravno tako pošten in moder korenjak. Zato volivci celjskega volilnega okraja, volite zopet enoglasno, da Vaša slava spet pojde po celem svetu!

Podam še se k Vam čerstvi prebivavci, Zasavja in kraj rodovitne Sotle, tudi Vi imate 21. januarja pokazati, da niste zastojni sosedje junaških Hervatov in bistroumni Kranjcev, ampak da tudi v Vas gori ogenj ljubezni do svojega naroda, in sicer tako jasno in močno, kakor v persih sosedov Vaših. Ko 21. tega meseca pridete v snažno Brežce, izvolite si za deželno hišo samostalnega moža, kateri ima pošteno serce in nepopačenega duha; kateri je prijatelj ubozeza slovenskega kmeta! Mož, kateri Vam bode priporočen po slovenskih časopisih, je gotovo takošen.

Le malo dni pozneje bodo volila mesta in tergi na slovenskem Štajerju. Ljutomer, Središče, Ormuž, Rogatec in Ptuj, spametujte se in izvolite moža, kateri ima svobodno misel, zdravega duha, prostega vseh predsodkov; ravno tako Vi poštovani volilci iz bogatih Konjic, prijetnega Vojnika, slavnega Laškega terga itd bodete našli moža, kateri stoji na stopnji prave omike, kateri ni enostranski, kateri ima serce polno pravicoljubja in se ne bode naslanjal na Pešto ali Frankobrod, temuč kateri bode iskal na Dunaji središče, zastop vseh kraljestev in dežel avstrijskih. Ne bodite skeleče rane na domači zemlji, temuč zdravi udje Slovenije.

Slednjič pa še kličem Vam, ki ste voditelji narodu: — pogumno, nestrashljivo podučujte narod, da ne zabrede po sleparijah in goljufigah še v večjo sužnost, kakor je sedaj!

Osodopolni stan Avstrije.

(Na dalje in konec.)

Popisovaje žalostni stan Avstrije nikar ne misli, ljubi bravec, da sem pesimist, to je eden izmed onih, ki povsod vrage vidijo, pa se na zadnje prazni strah rodi, ki je v sredi votel, okoli kraja ga pa nič ni. Tudi ti ne bom one Kikerikijske podobe načrtal, ki predstavlja našo tužno majko Avstrijo kot porodnico dveh spačkov in tretjega v naročju pestovaje sanja, da vendar o njem ne bode več tako nesrečna. Morebiti! Vprašam vendar te še na dalje: Kako ti je kaj pri srcu, kedar si v kaki sili in potrebi, ter veš, da bi ti tvoj sosed najprej in najlože pomagal, pa si bil tako nepreviden, da si se ž njim poprej sprl in se mu zameril, da si

sedaj ne dasta lepe besede? Kaj ne, sedaj, ko si v potrebi, spominjaš se, da daljni sosede ti ali ne morejo ali pa nočejo pomagati; sedaj ti hodi na misel, da tujci nimajo za tvojo silo ni srca, ni sočutja. Kesaš se svoje neprevidnosti, in rad bi jo popravil; a vest ti očita: Saj ti sosed ne bo pomagal, ker si ga neprevidoma tako hudo razžalil, ali mu še celo njegove poprejšnje dobrote z nehvaležnostjo povrnili.

Glejte! tako ravnala je dosedanja avstrijska politika. Zamerila se je najprej svojemu mogočnemu sosedu Rusu, ne vem, če morda v zahvalo, da nam je pomagal punt na Ogrskem zadušiti, se tem, da mu je postavila za dobo Krimske vojske silno armado v Moldavo in Vlahijo, ki nam je ne le najmogočnejšega soseda srce odvrnila, ampak nam vrh tega še vse tedanje narodno posojilo pogoltnila. — Turek, sam ves v zadregah, in bolj bolen na duši in na telesu, nego Avstrija, kaj ti hoče siromaški, hromi in nadušljivi revče pomagati? — Prusi, zaradi hegemonije nad Nemčijo od nekdaj za nas niso imeli srca. Komu je li neznana zgodovina Friderika velikega za časa Marije Terezije?! Tako je tudi v poslednjem času l. 1852 malo manjkalo, da nas že tedaj niso se vojsko zgrabili. Ravno tako jim sedanja Beustova politika, da, že njegov sprejem v ministerstvo nič ni po volji. Za tega del so zelo pomenljive besede njihovega diplomata Goltsa, ki je rekel, da bode med drugimi pogrebci tudi Avstrijo pokopal. Prusov kri namreč v Avstriji se noče poprej ohladiti, dokler ne bode vsa Nemčija združena. — Nič drugače ne mislijo Italijani. Oni hočejo po vsej sili „edino Italijo“ imeti. Zarad tega so vseskozi prilike in zaveznikov iskali, kako bi se od Avstrije odtrgali. In dasiravno se jim je vse to po godu izšlo, vendar zastran naše poprejšnje tisočkrat nesrečne politike, ki je po Goriškem, Tržaškem, v Istriji in Dalmaciji le italijanski živelj podpirala, od Slovanov pa nič hotla vedeti, še vedno po teh okrajinah kakor žejne vrane zevajo. Tako imamo torej od vseh strani ali nezmožne prijatelje, ali pa mogočne in silno nevarne sovražnike za bližnje sosede. Gorje pa samemu, zakaj če pade, ga ni, ki bi mu pomagal vstati!

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju 12. dec. → (Kraljevski reškriptna hrvaški zbor. Pomiloščenje. Volitveni red za doljno Avstrijo.) Hrvaški zbor je na neodločen čas odložen in to po posebnem kraljevskem reškriptu ali odpisu, ki se je 9. t. m. v zbornici prebral. Le-ta pravi, da so Hrvatje svoje mnenje izrekli, pod katerimi pogoji da hočejo v ožo zvezo z vlado stopiti in da je vladina dolžnost to zdaj zastopnikom drugih kraljestev in dežel predložiti, naj se tako zve, kako oni o tem mislijo. Hrvaški poslanci so se tedaj domu podali in bodo čakali, kaj drugi k

*) Slovenci po Koroškem, Kranjskem in Primorskem, ta prelepa beseda velja tudi Vam; le nekaj imen prenaradite in vse se lepo poda tudi Vam! Poslušajte ta glas! Vredni.

njihovim tirjatvam porekó, med tem ko ogrski zbor še vedno naprej zboruje in, če bi mogoče bilo, delal bi vladi še več sitnosti, kakor poprej. Tudi najbolj vroča želja trojedne kraljevine — Zemun-Reška železnica — se še ni spolnila, ako lih so že tolikokrat hrvaški poslanci za njo prosili in njeno veliko potrebo za deželo dokazali. To je res kaj čudno! —

Tudi za nas Slovence ima cesarsko pomiloščenje nekaj posebno veselega, ker je po njem tudi pomiloščen slavni naš Einspieler, in nadjati se imamo, da ga bode mo v prihodnjem koroškem zboru zopet pozdravili kot hrabrega zastopnika koroških Slovencev, kar bi brez pomiloščenja ne bilo mogoče.

Vrli Slovenci, ki so izvolili bili tega gospoda za poslanca, bojo gotovo volili ga spet in tako svetu pokazali, da slovenski rodoljubi ne stojé sami, temveč da imajo res ljudstvo za seboj. —

Volitveni red doljno-avstrijskega je zdaj po potrditbi cesarjevej od 10. t. m. tako preurejen, kakor je bil deželni zbor sklenil, in dunajsko mesto bo zdaj 2 poslance v zbor več volilo kakor do zdaj. Veseli nas, ker je zdanja vlada s tem pokazala, da ji je res mar, krivični volitveni red Schmerlingov po pravičnih tirjatbah narodnih zastopnikov preurediti, in upati smemo, da se bode to tudi v kratkem po drugih deželah, posebno slovanskih, storilo! —

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Baron Schluga; volitve.) Kakor strela iz jasnega neba je vdarila med ljudi novica, da je naš c. k. namestnik baron Schluga penzioniran. Vse ugiblje, kaj neki mora biti, ter si to pa uno na ušesa šepeta. Nam slovenskim federalistom in resničnim liberalcem se ta prigodha nič tako čudna in nepričakovana ne dozdeva!

Mi le iz celega serca želimo, naj bi se še kaj takega tudi zgodilo po drugih slovenskih deželah. Stari birokrati, zarujevali aristokrati in zariti Schmerlingijanci niso za sedanjo dobo! Mi koroški Slovenci smo po baronu Schloisniku, ki nam je bil pravičen in dober, v resnici žalovali, po Schlugu se pa ne zmerda nobena duša. Nas Slovence po Koroškem je baron Schluga popolnoma ignoriral, da še več! — stal je vselej na strani naših nasprotnikov! Iz do-brega serca ni prišla slovenska besedica izza mize naše deželne vlade, — še razglas za prihodnje volitve je oklican samo le po nemški! Da nam je spodbita prošnja za tretjo toliko potrebno in od vseh strani goreče zaželeno tiskarnico, gre menda največa zahvala in zasluga ravno temu gospodu in njegovemu zvestemu služabniku, policijskemu nadkomisarju Wlatniggu, ki sta oba povsod le slovanske agitacije in rovarije vohala! Še to se je za gotovo terdilo, da baron Schluga nima tako skoz in skoz čiste vesti zastran tiskarne pravde, ki se je leta 1863 natvezla deželnemu poslancu in vredniku tedajnega časnika: „Stimmen aus Innerösterreich.“ Mi tega ne vemo; to pa je gotovo, da je namestnik državnega pravdnika, gosp. dr. žl. Bitterl, nekaj ur, preden da je 11. list „Stimmen aus Innerösterreich“ zagrabitil ukazal, v deželnej hiši z baronom Schlugom se pogovarjal. In glej, kako čudno se svet suče! Ravno te dni, ko obsojeni vrednik po cesarskem pomiloščenju iz groba svoje politične smerti vstaja, ravno te dni se c. k. namestnik pripravlja, da se po cesarskem ukazu vleže v grob tihe pozabljivosti! In svesti smo si, da bi visoko ministerstvo še marsikoga, ki je z baronom Sch. v ravno tisti rog trobil, serčno rado djalo v počitek, da bi le zamoglo! Novi naš c. k. namestnik se imenuje Conrad žl. Eibesfeld, in slovi kot prav delaven, prijazen, svobodomislen in značajan mož. Služil je menda tudi na Hrvaškem in mesto Varaždin pa otok Cres sta ga izvolila za čestnega meščana. Torej ta novi namestnik pozna nas Slovane, naše

pravice in potrebe, pa tudi našo zvestobo in ljubezen do Avstrije in cesarske naše pre-slavne hiše; torej pričakujemo od njega, da bode nam poslednjič minula leta toliko pozabljenim in zanemarjenim Slovincem dober in pravičen. V tem namenu mu naproti kličemo: Dobro došel! —

Rado se nam Slovincem očita, da nimamo družega v glavi in sercu, kakor narodno politiko in narodno rogoviljenje. Dokazati nam pa tega ne more živa duša, med tem ko mi nasprotnikom svojim vsako minuto prav lahko in jasno izpričamo, da so ravno oni narodni sanjači in rogovileži. Da o vsem drugim molčimo, omenjamo le to, kar „Klagenfurterica“ v 9. listu naznanja! Ona namreč oklicuje, da se je za prihodnje volitve napravil nek „nemško-liberalni“ odbor. Kdaj smo mi snovali slovansko-liberalne odbore! In ako bi jih bili, kakšen hrup, kakšno ovajanje in črnjenje bi bilo šlo po nemških časnikih, dež. zborih itd. itd. Da se je volilni odbor sestavil, to je potrebno in prav lepo, pa gospodje, ki so temu odboru glava in serce, in program, po katerem mislijo voliti in delati, vse to je tako, da pošten slovenski rodoljub njegovega glasu in njegove priporočbe ne more poslušati. Kogar nam Slovincem g. Jožef Maier, žganjar, moker in žitar, ki je v deželnem zboru ves svoj žolc in strup nad slovenskimi rodoljubi razlil, kogar nam Slovincem gg. Canaval, Gironcoli, Jezernik, dr. Stieger, Stockert itd. priporočajo, — ta prijatelj naš ni, — nasprotnik in sovražnik naš je, ki nam ponuja sladke besede in obeta zlate gradove, zraven bi nas pa rad vtopil v žlici vode, zajete v velikej Nemčiji: „Po njih sadu“ in delovanju te gospode poznamo in sodimo! Zatorej Slovenci pozor in pazite, — ne dajte se slepariti in motiti; le od teh nobenega ne volite, ki jih ta volilni odbor priporoča. Imeli ste v deželnem zboru že zdaj vse černo nasprotnikov, potem bi pa dobili pravih narodnih sanjačev in slovenožeruhov. Kaj ste neki dobili dobrega od Schmerlingove konstitucije: Vaši globoki zdihljeji in

Besednik.

Slovinci čujte!

Na koroško-štajerski meji.

Slovinci, volitve za nove deželne zборе so pred vratmi! Kako bote letos volili? Treba je to resno premišljati, in o pravem času presoditi. V pretečenih letih sta se v deželnem zboru na Štajerskem le dva poslance med vsemi od Slovencev tje poslani ko resnična rodoljuba skazovala, in se trudila z vso močjo za blagor Slovencev, vsi drugi pa so bili ali naši očitni protivniki, ali pa so, ko bi bili imeli za nas govoriti, tiho djali in tako brez vse koristi svojo dnino na naš račun v Gradcu povžili. Razun dveh iskrenih rodoljubov. gg. Hermana in dr. Razlaga, nam je tedaj treba celo novih poslancev, in ako želite, da se bo zanaprej za vaš blagor kaj zgodilo, volite narodne možé, ki vam jih bode volilni odbor za slov. Štajar v kratkem naznanil. Če te reči zdaj prav ne opravite, pa gre spet 6 let v nepovračljivo zgubo! — Vesté, da so lani volilci št. Lenarškega in slov. bistriškega okraja svojima poslancema gg. Feirerju in Lešniku nezaupnico poslali, pa kaj je to pomagalo? Celo nič! Ta gospoda sta v zboru ostala, in kakor poprej, tako tudi še zadnje leto nista za Slovence nič storila. — Pa prašate, ali ni tudi pri štajerskih poslancih ustavna navada odpovedati se poslanstvu, ako so volilci z njim nezadovoljni? — Čujte, kako se je to godilo.

Ko sta ta gospoda nezaupnico prejela, so v Mariboru njuni prijatelji zaupnico sprožili in s čudnimi sredstvi podpise nabirali. Kdo in

koliko se jih je podpisalo, tega še dan danes nismo zvedeli. Zaupnica je bila nemška in slovenska; — po mnenju g. Lešnika mora ja biti vse „paritetiš“ ali enako; da se je pa večja važnost temu početju pridobila, ste bile obé zaupnici v predzadnjem štaj. zboru razglašeni in v štenografski protokol zapisani. V 26. seji imenovanega zbora bere g. Lichteneger slovensko zaupnico, ktera se v štenograf. zapisniku od besede do besede tako le glasi:

„Ustavna vernost, ktero visoki deželni zbor v sednici drugega grudna m. l. v ustavnih zadevah očitoval je, je pri nas občinsko zadovoljnost desegnila. Mi smo zapustili primer drugih občinah in kotarov ponasledovati, ino za to visokimu deželskemu zboru s poverenja listom našo hvalo izreči; ne zavoljo tega, da mi te misli ne bi bili, ktero visoki deželni zbor o taj silno važni nalezitosti z večino izrekel je, temoč da mi na takvo deržanje našega deželnega zbora — mi to s ponešem izrečno — privajeni smo, jerbo mi smo pooblasteni bili, toto ustavno deržanje od našega deželnega zbora terjati. Znani nepoverenja list jedne silno male strani voliteljov Mariborskega, Slovensko-Bistriškega ino št. Lenhardskega kotara nam dolžnost naklada, našo misel poznamenovati ino z rečmi izjasniti, če nečemo podpisateljom onega nepoverenja lista jednoznačeni biti, dolžnost proti visokemu zboru, dolžnost proti nas samim.

Če mi še za pooblastenje deržimo, naše mnenja prosto izvaliti, tak i mu moremo našim protivnikom ono isto pravo privoliti; ali neoblastjen je zvuk tistega lista, govor v katerem je držan, govor kateri izobraženja stop začetnikov ino pospešiteljov tistega pisma ojestro obrisuje, kateri kak tudi zaslužljivi del nepoverenja lista, posvedočuje ne-

dostatek pro razumnosti, nezmožnost za razodenje doteknjene nalezitosti.

Obkrivenja ino oponašanja tega nepoverenja lista prepričati, bi bilo sove v Ateno nositi, če bi začetniki ino podpisatelj tistega lista bili hitropismeno poročilo od deželne sednije 2ga grudna m. l. brali, oni bi bili najšli, da niso moži vlade bili, ktere visoki deželni zbor je zavetoval, ustava jedina je bila, ktero on je visoko deržal; jerbo potrebo prenamenja ustavi je sam spoznal, itd. itd. *)

To je tista imenitna (!!) zaupnica, ki je pripomogla, da sta gg. Feirer in Lešnik še v deželnem štajerskem zboru ostala. Ali ste slišali kedaj tako čobodro tako spačeno adresó? G. Lichteneger, zakaj niste protestovali zavolj takega pačenja našega lepega jezika? Zakaj niste očitno povedali, da te adrese nobena slovenska duša ni v stanu razumeti? Vsi podpisi so tedaj neveljavni, ker podpisalci ne vedó, kaj so podpisali. Saj ste vi Slovenec, in od Slovencev poslani v deželni zbor! Vi morate tudi to reč umiti, ker slišimo, da ste vi prestavljavec slov. zakonika od vlade postavljen. Če je temu res takó, niste vi pravi prijatelj Slovencev, ker ste molčali, ko bi dolžnost bila govoriti: — pa tudi zakonik je slabo prestavljen, tako da je škoda za vsak krajcar, ki se izdaja za tako prestavo! Tedaj Slovenci, še enkrat vam rečem! Pozor! Bodejte modri in volite prave možé!

*) V taki besedi je pisana vsa adresa! Naj nam pa ne zamerijo g. dopisnik in častiti bralci, da jih ne mučimo celo to čobodro. Nam je za prostor žal. Vidi se pa že iz tega lahko, da delajo nasprotniki naši z lepim našim jezikom res kakor svinja z mehóm. Ubogi narod! Uboga pravica, ki imaš take čuvaje!

Vaši kervavi žulji nam dajejo žalostni odgovor; in glejte, ti gospodje liberalci hočejo ravno to nesrečno ustavo ali konstitucijo braniti in pri življenju ohraniti! Ali vam je res taka ustava po volji? Poznamo Vas, da ste tako modri in pametni, da si ne bote sami jame in groba kopali! Pognali jih bote in rekli: Pojte nam s svojo konstitucijo in s svojo svobodo rakom žvižgat! —

Iz Velikovca 11. januarja. 8 (Učiteljski shod. Žalostna novica.) 9. januarja je bil tukaj drugi shod učiteljev naše dekanije. Prvič naznanja zapisovalec vsem zapisnik zadnjega shoda. Potem govori g. N. o berilih za ljudske šole, in kaže, kako naj se rabijo, da bodo v prid na vse strani. Na to je bil še o mnogih rečeh pogovor, posebno o tem, naj se vadimo tudi pridno petja slovenskih in nemških pesem. Prihodnji shod je 6. februarja. — Pred nekimi dnevi smo pokopali dva imenitna moža. Umerl je namreč 81 let stari g. Doser, bivši učitelj na normalni šoli v Celovcu, zdaj pa še mnogo let v počitku. — Dva dni potem, v pondeljek, pa je bil pogreb 72 let starega občespoštovanega fajmoštra št. Ruperske fare, g. Jož. Paternuš-a, ki so tamkaj 34 let do svoje smrti neutrudljivo delali v vrtu Gospodovem. K pogrebu je prišlo mnogo gg. duhovnikov iz vseh bližnjih in tudi več daljnjih krajev. Toliko ljudstva, kakor pri tem pogrebu, še ni bilo pri nobenem, pravijo Velikovčani. Duhovno opravilo se je končalo še le opoldne. Naj v miru počivata oba!

Iz Preval. (Nekaj o našej koroškej kmetijski družbi. Naš fužinski ogleda. Nemški časniki.) Gotovo prav lep je namen naše kmetijske družbe, toda zalibože, da se v njej tako malo po enakopravnem potu ravna. Dobra tretjina njenih udov so prosti kmetje, pa vendar so njena oznanila skozi in skozi le nemška. Kako je torej prostemu slovenskemu kmetu mogoče iz taistih kaj koristnega za svoj stan si pridobiti, ako jih ne razumi!

Slišal sem, še nido dolgo temu, nekega kmeta praviti, da so ondi le zategadel iz družbe stopili, ker njenih oznanil ne razumijo, toraj tudi nobene koristi od taiste nimajo, letnino pa enako kot Nemci odrajtovati morajo. Želeti bi tedaj bilo, naj bi se, ako družbi res na sercu leži kmetijstvo pozdigniti, kakor tudi naše sedanje potrebe zahtevajo, za vse ude enako skrbelo in družbina oznanila v nemškem kakor tudi v slovenskem jeziku izdajala. Nadjati se je, da se bo naša stara kmetijska družba po novi od svitlega cesarja dovoljeni uravnani nadrgo, boljše pot zasuknila. Čas bi že bil res, ker nam že vođa v gerlo teče. — 16. p. m. bila je volitev novega odbora za okraj Podjunske doline; vanj so se volili sledeči čč. gg. V. Bergman, duh. svetovavec in župnik pri fari na Jezeru, D. Čebul, posestnik v Guštanju, V. Kuster, poprejšnji župnik v št. Mihelu pri Pliberce, sedaj v pokoju, V. Puhar, župnik v Ljubeljčah, T. Oberštajner, fužinski oskerbnik v Černem, F. Šmid, grajščak v Guštanju, D. Torinek, učitelj v Prevaljah, J. Westermeier, konzist. svetovavec in dekan v Pliberku. Ti gosp. odborniki izvolili so si potem za predstojnika g. D. Torineka, in za poslanca v družbin glavni shod g. Čebula in g. Šmid-a. — 21. p. m. zapustil nas je naš fužinski ogleda g. Adolf vitez Rosthorn in se podal na Spodnjeavstrijsko k grofu Harrah-u za grajščinskega oskerbnika. Na mesto njega pride sam posestnik g. baron Dikman. Nadjamo se toraj za naše fužine boljše prihodnosti. — Kako se vendar naši nemški časniki sè svojimi dopisovalci vred včasih najgerših novic poslužujejo, to nam očitno kaže dopis verlega Pliberškega dopisovalca v „Bote für Oberkärnten“ št. 18. v katerem se on ne sramuje reči najgeršega zapopadka tako dolgo gladiti, da bi skoraj čitatelju slabo prihajalo. To je „nemška kultura“!

Od gornje Savine. (Vse se suče na bolje!) Stara navada je, da se prijatelji ob novem letu shajajo ter ponavljajo svojo prijateljsko zvezo. Odkrivajo si srca in eden drugemu tožijo vesele in žalostne dogodbe, ktere so doživeli v starem letu. Posvetujejo se pa tudi, kako bi se morali sukati, da bi čakali boljše bodočnosti ter vživali veseleje in srečneje dni. Tudi meni teži srce že jako stara in težka tuga in mi ga vedno vznemirja in sladke ure kratkega življenja greni. Pač večkrat sem že mislil, da, kdor prijatelje ima, pač ne ve, kaj ima; kdor jih pa nima, dobro ve, kaj nima. Kolikokrat sem že želel, s tugami napolnjene predale srca v naročje kakega zvestega zaročnika izprazniti; a krog in krog me oklepajo le visoko v nebo strmeče skale, po širokem razprostirajoče goščave, in samota je edina mi zvesta zabava. Blagovoli mi torej ti, preljudi „Slov“, mojo skelečo rano pred svetom objaviti; znabiti da vendar le najdeš kacega ranocelca, ki bi se je usmilil. —

Obljubiti in dati bi bilo preveč, je prislovica, ktero še visoka vlada vedno prevestno izvršuje.

Slovani splon, sosebno pa mi Slovenci, smo dobro vajeni le-tega pravila; kajti možje, ki državno krmilo v rokah držé, mislijo si: „Slovenec je krotka dušica in zadostuje mu medena beseda.“

Ravno tako se je tudi nam ob gornji Savini do kratkega časa godilo. Ko je jeseni dež. namestnik po Štirskem potoval, prispel je tudi v Gornji grad, kjer je, kakor drugod razne pritožbe priprostega ljudstva zasliševal. Ker g. Meszéry svojih podložnih jezika niti razumi, niti govoriti zna, se je prečastiti gospod Lipold, duša narodnega napredka in življenja v celej savinski dolini, usmilil nemih (— ?) kmetov, da je pri omenjenem gospodu za nje govoril, mu njihove prirséne želje odkrival in v njihovem imenu ga za to prosil, kar že vsacemu naravno gre — za domačo pisavo v uradu. Nj. ekscelencija je obljubila vsem občinam (razun gornje grajske), ki spadajo pod gornjegrajski okraj, po moči izrečenim željam vstrezati. A kako se je še pred malo dnevi izrečena obljuba izvrševala, to mislim bo vsacemu že razvozlana zastavica. Sladke besede so bile pobitim srecem tolažljiv glas in vzrok obče zadovoljnosti in židane volje prostega ljudstva. (Konec pride)

Iz Haloz. R. B. (Kaj je vzrok tatinstvu in razboju in kako jima v okom priti?) Grenka prikazen je, da v državi, kjer obilni pa težko pridelani davki tečejo v državni zaklad, posestnik mora vsak hip v strahu biti, da mu hudodelnik skrivoma ne segne v njegov z velikim trudom in krvavimi žulji pripravljeni imetek, da mu ga silama ne jemlje, ali celo se mu življenja ne loti. Država, vlekoča od državljanov neizrečeno dosti novcev, morala bi pazljivo skrbeti za varnost svojih podložnikov, (pokaj namreč je redarsko popečiteljstvo?), ne pa da je ljudstvo večkrat samo primorano pravico si delati, potle pa se kaznuje. L. 1848 so seljaci sami tati pometli med Ljutomerom in Ptujem, dasi so menda mestoma preostro ravnali, toda sila kola lomi, in s pozivljenim bitjem se ne da lahko iniači postopati. Pozneje je iste seljake prijela huda kazen, zato pa se je počelo sčasoma prvejše hudodelstvo. Vsem bode gotovo ljubo, ako drago plačana gosposka dostojno poskrbi za red in varnost. V naših okolicah, kakor tudi poinod se zaporedoma sliši o mnogobrojnih tatvinah in pogostih vdorih, vsaj cele drhali, sestavljene iz močnih in trdnih korenjakov, bivših po obilnem številu vajokov, kar je naš vrli in junaški poslanec g. Herman v deželnem zboru po neukanljivih uradnih številkah dokazal, klatijo se hudodelstva delajoči. — Prvi vzrok takemu početju je lenost in pohotnost na lehkem živeti, po naših krajevih še ima vsakteri zdrav človek priliko si kruh služiti, ako ga je le

volja delati. — Drugi vzrok je prelehka in premala kazen prepričanih tatov in razbojnikov, tedaj ni strahu od kazni, pa tudi pre-dobro krmiljenje in pitanje v ječah. Mnogoteri pokusivši jetniško življenje, pa potle izpuščen išče drugoč prilike tamo se povrniti, ker ondi brez dela in v večih ozah brez težkega dela razmerno dobro živi, ne popravi pa se skoro nijeden. Večkratni post pa leskovo mazilo bi utegnilo biti najprimernejše zdravilo, prevelika uljudnost ni na pravem mestu za človeka, kteri noče biti pravosposoben. — Mnogo jih je, kteri še prikladajo tretji vzrok, namreč preslab poduk v ljudskih učilnicah; toda ta krivnja pada gotovo le na one, kteri imajo v oblasti učilnice oziroma na dušni razvoj, in to je dosle bilo vladino delo. Ako je tedaj do sega dob vlada na Slovenskem v učilnicah najboljše naglas polagala na nemčenje, ne pa na primeren temeljit poduk, ki stvarja poštenega in pravičnega državljana, lagodni nasledki imajo izvor v učilnicah od vlade krivo urejenih in zdatno bijejo kmeta. Jaz nikakor tega ne bi dolžil ljudskih učilnic, kar je na dnevnem redu, ker ondi še vendar se kljubu vsem oviram in potratu zlatega časa z nepotrebnim nemčevanjem vcepljajo npravna načela, kar crkev marljivo nadaljuje. Spačena npravnost opirajoča se na prhko podlago krive in brezvestne omike po velikih mestih se razliva s kužnimi vzgledi med ljudstvo. Na Dunaji, kteri je menda prvi sedež visoke nemške omike na Avstrijskem, imajo gotovo najboljše in vzorno ustrojene učilnice; pa ondi se pogostoma godijo grozovitna hudodelstva in ukanljivosti v ogromni meri, ne samo od kakih nevednežev, sirovnjakov in nemaničev, nego tudi od ljudi, kteri so dovršili visoke nauke na viših učiliščih in vseučiliščih, kteri so pravniki po izbor, kteri so na visokih vseučiliščih stolicah sedeli, razne penezne ravnali itd. Dokaz davajo časniki preteklih let; vsaj popečitelj Bruck ni pozabljen. Tu ni nedostatek v omiki ali nevednost, nego spačenost, razvada, vabljava udobnost, poželnost pred svetom se leščati in dobro živeti brez večega truda. Nespametno je tedaj sploh klepati po revnih ljudskih učilnicah zastran opuščanja svojih dolžnosti v tem oziru. Spominjam pa se, da sem že neke kratki prebiral o Ruski, kjer so do najnovejše dobe še okolice ne znajoče ključavnic, né da bi tatvina, vdor in ukanljivost vladala. Kriva omika je lagoša, nego priprostost.

Kako bi se dala odvrniti tatvina in razboj zlasti na kmetih? Napoleonski! Dobivši Napoleon Primorsko v svojo oblast, našel je, da se nikjer ni toliko kradlo, razbijalo in morilo, kakor ondi, nikdo ni bil varen imetka, ne življenja, toda hitro se je popravilo. Občine so morale prevzeti popolno odgovornost za svoje ljudi; ovršivnost je država podpirala. Kdor je ukradel za 5. gld. vrednosti, ali pa več hudodelstvo napravil, zasačen je mahoma bil obešen bodi si pred svojim hramom ali pa županovim, in občina ga je morala visečega dotle strážiti, dokler ni razpadel; v kratkem je bil tak red, da je svobodno bilo brez nevarnosti zlate na dlani nositi. Je li kdo našel peneze na stezi, ni jih vzdignil, marveč paličko poleg postavivši dalje potoval. Svedok takih dogodeb še živi, ako ga ni letos smrt pokosila.

Vsaka občina naj se stori ostro odgovorna za vse svoje občinarje, vsak gospodar za ljudi svojega hrama; prepričan hudodelnik naj se strogo kazni na svarilo drugim; veči razbojniki naj se odpravijo iz človeškega društva kot nevarna bitja in red se povrne. Res strogo je, pa potrebno; vse drugo so puhlosti.

Blizo Celja. V. (Dvojna slovesnost.) Že marsiktera novica je po tebi, mili „Slovenec“, na svitlo prišla, — dovoli torej tudi meni za eno majhen prostorček, saj vendar rad novice posebno vesele, kolikor je mogoče,

svetu naznanjaš. — Gotovo je ljubim čitateljem spodnjega Štajerskega dobro znan kraj št. Martin v rožni dolini. Ta dolina se pač prav za prav „rožna“ imenuje; zakaj ozri se le ljubi prijatelj ali popotnik, ako do farne cerkve prideš, okoli in videl bodeš lepo dolinico v vigredi s tisoč cveticami pokrito. Ako še dalje gledaš, ugledal bodeš lepe vinske gorice, in bele, tihe hišice, prebivališča, ktera s sadnim drevjem obdana tam pa tam stojé. Kdo iz celega okraja se z veseljem ne spominja darežljivih in neutrudljivih faranov, katerim je bilo mogoče si pred nekimi leti novo, da, prav zalo farno cerkev postaviti? Prihodnje leto, ali morebiti še letos, akoravno so časi slabi, hočejo ljubi Šmarčani še nov farovž postaviti, za kterega že veliko priprave imajo. Enako se bode tudi s šolo naredilo. To je lepo! — Ravno tem faranom se pa tudi približuje vesel dan, kterega gotovo nikdar pozabili ne bodo. Št. Martin je fara z dvema gg. duhovnikoma in šteje blizo dve tisoč duš. Tam stanuje tudi čest. gospod Jaka Črepinšek, nekdanji župnik iz Luč (Leutsch) v Savinjski dolini, sedaj v pokoju in sicer v svoji rojstni fari, in bode meseca septembra t. l. svojo zlato mašo obhajal. Ravno taisti dan, kterega prav za prav dan veselja za Šmarčane imenujemo, bode tudi ondotni stari g. učitelj Juri Torinek svojo zlato ženitev obhajal. G. Torinek, rojen leta 1790, prišel je kot mladenec leta 1816 za učitelja v št. Martin, ker se je še le tedaj služba učitelja ustanovila. Izkazoval se je vselej prav izvrstnega učitelja, pa tudi iskrenega domoljuba. Priče njegove izvrstnosti so pohvalna pisma, ktera je že od svojih prejšnjih večkrat prejel. Akoravno že 77 let šteje, preskerbljuje vendar še sam šolo brez vsega pomočnika in sicer v zadovoljnost svojih prejšnjih. Hvala lepa tudi č. gg. župniku Mak-u in kaplanu Pirkovič-u, ktera ga pri vsaki priložnosti v šolskih zadevah izvrstno podpirata! Njegova žena, mati treh otrok, kateri so že vsi prav dobro preskerbljeni, je še prav krepka in nadjam se, da bo tudi ona ta veseli dan doživela. — Bilo je tedaj leta 1817, ko sta se dva mladenca ondotne fare in skorej enake starosti, vsak na svojo pot življenja podala, in ta dva bota čez nekatere mesece 50 let svojega stanú dopolnila in kakor brata vsak svojo ženitev ponovila. Gotovo serčne so želje vsakega znanca in prijatelja, da bi oba gospoda prav veselo doživela še ta zaželeni dan, kterega se gotovo celi okraj veseli. Bog ju živi in ohrani!

Ptuje dežele.

Pruska. Od šleske meje ve „Zkft.“ popedati, da se tamošnji pruski mejači kaj čudno in sumljivo vedejo, da je polno straž na meji in da se v bližnjih trdnjavah na vso moč dela, — kaj in zakaj, to bode menda vsak lahko vganil.

Francoska. Napoleon dela zdaj le za razstavo, ki ima po njegovih besedah vse približati in pomiriti! Vendar pa se čujejo tudi govori o vojski, ki se lahko prej ko ne tudi vname, nič ne de, če je tudi cesarstvo mir — da je le drugod vojska. Napoleona pa peče gotovo zdaj več skelečih ran, kakor Španska, Mehiko, Turčija, Rim itd. itd. Na spomlad je lahko vse mogoče, posebno če res Napoleon 1 milijon in 200.000 vojakov na noge spravi!

Srbija. V ministerstvu vnanjih in vojaških zadev se dela noč in dan, ker mislijo se za gotovo zavolj trdnjav s Turkom spopasti. Vse se vadi v orožju, visoke šole se premené v vojaško učilnico in le ena želja se glasi, da bi se namreč vsi dogovori raz-

drli in bi skorej vojska vnela. — Tudi v Črnigori se pridno v orožju vadijo in za boj vnamajo.

Turčija je res v velikih zadregah, — ali vendar še ne gre rakom žvižgat. Vojake pošilja zdaj sem, zdaj tje po suhem in po morju, pa do zdaj še ni opravila nič posebnega, da si tudi jo francoski diplomati na vso moč podpirajo — v svojo večno sramoto! Kristjani res da so povsod bolj ali manj v hudih stiskah, ali obupati jim ni, če jih le ptuje vlade ne bodo begale. — Pariški časnik „Liberté“ piše, da se bo Turčija razdelila, in sicer da vzame Angleška Egipt, Rusija Turčijo, potem ko se bode lep kos Grkom odmeril, in Prus vzame Nemčijo, Italijani pa naj bi začeli boj, kar menda Turki že vohajo, pa ne morejo ničesa, ker jim denarja manjka. — V Bosni so neki vsi Turki pod orožje sklicani, da vdarijo pri prvi priliki v Srbijo, — pa jo bodo dobili tudi po glavi!

Razne novice.

* Na Francoskem je bilo 1865. leta 1098 časnikov, med njimi 337 političkih; leta 1866 pa je bilo vseh 1637, med njimi 330 političkih.

* Piše se, da bode od 7600 avstrijskih prostovoljcev, ki so se s cesarjem Maksom v Mejiko podali, komaj 1500 v Evropo se vrnilo. — Zares slaba se jim je godila!

* (Kakšno vlado potrebujemo?) Na to odgovarja praška „Politik“ tako le: „Kar potrebujemo, to je kaj pa da močna vlada, toda takšna, ki svojo moč le v tem išče, da pravične zahteve narodov izpolni; treba nam je močne vlade, da se ustavlja absolutizmu, ohranja pa narodom njihovo narodno bitje; treba nam je take močne vlade, ki slednjič narodom da, kar jim gre, ki nobene stranke eno nad drugo ne postavlja, temuč ki je vsem brez razločka enako pravična ter jim deli enake politične in narodne svoboščine in samoupravo — take vlade nam je treba!

* Iz Ljubljane: Ravnokar je prišla na svetlo knjižica: „Slovenci, kaj čemo?“ Spisal jo je znani slov. domoljub dr. Jože Vošnjak v Slovenskej Bistrici na Štajerskem Naj bi to izvrstno delo popolnoma doseglo svoj namen, poučiti slovensko ljudstvo, posebno štajerske Slovence, katerim je tudi posvečena. Cena je jako nizka, tako da ne bode težko domoljubom spraviti jo med ljudstvo. Tudi v Ljubljani se dobiva pri knjigarju Hohnu in v družih bukvarnah.

* V nedeljo so se začele pustne veselice v tukajšnji čitalnici; vsega skupaj bode 6 plesov in slovesna beseda na Vodnikov rojstni dan.

* Pretekli teden je zopet dvakrat gorelo; prvokrat za pokopališčem, kjer je zgorel en kozolec, drugič pa na starem trgu v mestu, kjer se je pa ogenj kmalu zadušil.

* Ljubljanska dež. sodnija je tistega razbojnika, ki je pretečeno leto mlado deklino pri Medvodah umoril in oropal ter še menda več družih hudodelstev doprinesel, k smrti na vislice obsodila.

* Velika dunajska „Debatte“ spet nekaj „o Slovencu“ čenča in gobezda, češ, ker je v nekem dopisu pravične dvombe nad takim zborom (izrednim ali rednim, to je vse eno) izrekel, kjer niso zastopniki vseh avstrijskih dežel. Časnikarskemu Golijatu „Debatte“ se to smešno zdi in hitro ju zatrobi po cellem svetu, da so kor. Slovenci največi sanjarji in nepraktični ljudje. Kaj pa da, ker imamo le Madjarje posnemati, ki so vsi od kraja trezni (!) politikarji in le iščejo, kar je doseči mogoče! Da bi ohola „Debatte“ slo-

senski znala in brala, bi jej že posvetili; tako je pa zastonj.

* Dunaj se bo vendar le v trdnjavo spremenil. Piše se namreč, da je že odločeno, da se napravijo okopi in trdnjave ob desni strani Donave (na levi so jih že takolani naredili). V ta namen se je odločilo 4 1/2 mil. gold. Bojimo se zelo, da bo premalo!

* Že spet ena preiskava! Iz Prage še poroča, da je preiskava napovedana predstojnikom monturske komisije, ki je pred svojim begom iz Prage slabejšo robo sicer s poti spravila, dražjo pa Prusom pustila itd. — Najprej Clam-Gallas, potem Benedek, zdaj pa še monturska in morebiti še kaka druga komisija v preiskavi! Ali ni to žalostno?

* Olomuška nadškofijska konzistorija je na vse duhovnije poseben oglas razposlala, po katerem naj se ljudstvo o prihodnjih volitvah kar najbolj mogoče natanko podučuje, da ne bo slepo tje v en dan volilo. — Naj bi se to posnemalo tudi drugod, zlasti pri nas na Slovenskem!

* Volitve v Primorju t. j. za dež. zbor v Poreču in Gorici so za kmečke občine 26. jan., za mesta, trge in kupčijske zbornice 31. jan., za velike posestnike za poreski zbor 1. febr., za goriški pa 4. t. l. — Prav zelo pohvaliti je pa to, da je tržaška namestnija volitve v vseh jezikih, ki se tam govoré, naznanila. Kako pa druge ravnajo?

Duhovske zadeve.

Goriška nadškofija: G. Fr. Delkin gre za kaplana v Solkan, g. Mih. Čenčič pa za provizorja v Roče, G. Janez Velikonja je stopil v red sv. Frančiška. — Umrli so gg. Matevž Corbato, Lorenc Sitar in Pavel Fabris. R. I. P.

Ljubljanska škof.: Umrli je g. Jernej Milar, fajm. v pokoju na Polšnjeku. R. I. P.!

Očitne dražbe.

Na Koroškem: Po naznanilu e. kr. general-komande v Gradcu se bode v Beljace 595 veder črnega vina v 53 sodih po samem na dražbi prodajalo. Prva dražba je 16. jan. ob 10. potem vsako sredo in saboto, dokler da se prodá vsa zaloga. Vse se godi le ustmeno s tem pogojem, da kupci od vsakega dela posebej, ko ga kupijo, 5%, zaporočne vloge naštejejo.

Semnji na Slovenskem.

(Od 15. do 31. jan.)

Na Koroškem: Pri sv. Hemi na Krki 20. j.; — v št. Pavlu 25. jan.; — v št. Vidu po sv. imenu Jesusovem (21. jan.)

Na Štajerskem: V št. Andražu pri Ptuj 20. jan.; — v Gomilici 25. jan.; — v št. Janžu 17. jan.; v Mariboru v saboto pred Svečnico (25. jan.); v Slovenjem Gradcu 25. jan.; — na Teharjih 21. jan.; — v Vojniku poned. pred Svečnico (28. jan.)

Na Kranjskem: V Crkljah 17. jan.; — v Doljih 20. jan.; — v Kamniku 20. jan.; — v Ljubljani 3. poned. po sv. 3 kraljih (21. jan.); — v Novem mestu v torek po sv. Antonu p. (22. jan.); — v Toplicah pri Novem mestu 21. jan.; — na Unci 17. jan.; — v Vrhpolju na Vipavskem 22. jan.; — v Zagorju na Pivki 17. jan.; — v Železnikih 17. jan.; — v Žiréh 17. jan.

Na Primorskem: V Bujah v Istri 17. januarja

Dunajska borsa 14. januarja 1867.

5%, metalike	58.70
5%, nacional	69.30
1860 dež. posoj	84.20
Bankine akcije	730.—
Kreditne	158.—
London	132.40
Novi zlati	6.27
Srebro	131.25